

monstrari nequit, nisi hujus essentiam perfecte cognoscamus; atqui hanc essentiam imperfecte tantum cognoscimus; ergo...

Resp. neg. ant. Ad prob., neg. maj. Namque, si de materia ex partibus coagmentata sive organizata, de qua Locke objicit, sermo sit, tantum abest, ut ad præfatam repugnantiam ostendendam opus sit materiæ essentiam plene cognoscere, ut potius sufficiat demonstrare, cogitationem simplicitate necessario gaudere: simplicitas siquidem et compositio ex partibus realiter distinctis, utpote attributa contraria, eidem subjecto inesse nequeunt, nisi evertere quis velit principium contradictionis. Sed

Obj. 1.º adversus 2.^{am} thesim. Quod subjicitur mutationibus corporis, ab ipso non distinguitur; sed anima subjicitur mutationibus corporis humani: nam cum eo adolescit et senescit, si corpus langueat, languet et ipsa, si illud vigeat, viget et ipsa, ut experientia quotidiana constat: ergo...

Resp. 1.º neg. cons. Effectus omnes et phænomena, quæ in objectione tanguntur, nihil aliud ostendunt quam arctissimam existere conjunctionem inter corpus et rationalem animam. Ex objectione optime consequitur, animam rationalem *substantialiter* seu tanquam formam substantialem corpori uniri, quod ultro et libenter fatemur et postea propugnâvimus; qua unione intima et substantiali semel posita, simulque constituto ex hujuscemodi unione exurgere et confici *unam* naturam *humanam* et *unam personam* humanam, difficile non est concipere, corporis modificationes in animam quasi *redundare*, præsertim quoad opera, quæ corporis concursus postulant, eadem perseverante anima quoad substantiam, spiritualitatem et independentiam a corpore. Quod si quis ad dialecticæ leges objectionem vellit solvere, ex abundantiori

Resp. 2.º, dist. ant. Quod subjicitur *quoad substantiam propriam et esse* mutationibus corporis, etc., conc.; *quoad operari*, subdist.: *si subjicitur directe et quoad omnes operationes*, conc.; *si indirecte et quoad aliquas tantum operationes*, neg. Anima, utpote simplex, omnino immaterialis et

spiritualis, ac a Deo immediate originem trahens per creationem, quoad suam substantiam et existentiam una, eadem ac immutabilis existit et perseverat ab initio usque ad finem unionis cum corpore: at, si consideretur quoad facultates seu vires agendi, vel, si mavis, quoad evolutionem et exercitium hujusmodi virium, eadem non perseverat, sed successive et per gradus et modos pene infinitos evolvitur et perficitur. Itaque ex objectione id unum evidenter infertur, animam rationalem manere eandem quoad substantiam, et simul mutari, evolvi, perfici quoad facultates; ex quo inferre licet, hasce facultates ab ipsa animæ substantia realiter distingui, quod non tantum adversarii, sed non pauci ex spiritualismi propugnatoribus immerito proinde inficiantur.

Inst. Maximum intercedit discrimen inter intellectus hominum: quis namque dicere audeat, eandem intelligentiam inesse Aristoteli vel Origeni, ac vulgari homini vel idiotæ? atqui hujus discriminis congrua ratio assignari nequit, nisi supponatur, intelligendi vim esse effectum organizationis materiæ; ergo...

Resp. neg. min. Cum enim materia organizata essentialiter extensa sit et composita, sufficit id, ut invictissime demonstretur, ipsi repugnare cogitationem, quæ, sive perfecta sit, sive imperfecta, omnimodam simplicitatem sibi vindicat. Itaque, sive intelligentiæ inæqualitas ex inæqualitate animæ, sive ex organis et viribus sensitivis oriatur, de quo postea, nihil adversus animæ spiritualitatem inferre licet.

Obj. 2.º Substantia, cujus affectiones et operationes sunt corporeæ, et ipsa corporea existit; atqui sensationes, quæ animæ rationali congruunt, sunt affectiones et operationes materiales; ergo...

Resp. dist. min. Sensationes sunt materiales *quoad aliquid*, conc.; *in seipsis et prout se tenent ex parte animæ*, neg. Sensatio itaque corporea et materialis nuncupari potest, tum ex parte impressionis organicæ, quæ ad eam prærequiritur, tum quatenus exerceri nequit absque corporeo et determinato organo. Immaterialis vero et simplex existit, si spectetur in

se ipsa vel ut perceptio objecti, quod in organum imprimit; quo sensu nihil est aliud quam applicatio activitatis seu animæ ad objectum singulare, prout hoc vel illud organum percipit. Sic, ex. gr., *visio* corporea et materialis existit, quatenus externum objectum agit in oculum ipsum immutando, et etiam quatenus existere nequit nisi ex concursu oculi et per oculum; et eadem *visio* immaterialis est et simplex, si ipsa vis videndi, cujus effectus est visio, spectetur in se ipsa, et prout est quædam facultas seu vis agendi animæ¹.

Sed urgebis: ergo rationalis anima non distinguitur essentialiter ab anima brutorum. Prob. cons. Ex allata solutione colligitur, animam brutorum immaterialem et simplicem esse, quandoquidem sensationibus viget immaterialibus et simplicibus; ergo...

Resp. neg. cons. Ad prob., neg. similiter cons. Siquidem, etiam dato, brutorum animam nec materia nec partibus constare, nihilominus toto cælo differt a rationali, tum quia solum in corpore et cum corpore existere potest, proindeque propriam subsistentiam non obtinet; tum quia intellectu et libera voluntate non gaudet, quæ tamen sunt quasi proprii

¹ Atque hanc ipsam esse veram D. Thomæ doctrinam et mentem, ex eo apertissime colligitur, quod ipse docet, virtutes seu vires animæ etiam sensitivas in seipsis, vel prout animæ insunt, non debilitari, ac proinde nec mutationi vel divisibilitati obnoxias esse nisi per accidens, vel ex parte organi, quatenus, scilicet, læsio vel debilitatio organi impedit integrum ac congruum exercitium facultatis, quæ eo utitur. «Si autem aliqua virtus animæ debilitetur, debilitato corpore, hoc non est nisi per accidens, in quantum scilicet virtus animæ indiget organo corporali, sicut visus debilitatur, debilitato organo, per accidens tamen; quod ex hoc patet: si enim ipsi virtuti per se accideret aliqua debilitas, nunquam restauratur, organo reparato. Videmus autem, quod, quantumcumque visiva vis videatur debilitata, si organum reparatur, vis visiva restauratur: unde dicit Aristoteles, quod, si senex accipiat oculum juvenis, videbit utique sicut juvenis». *Sum. cont. Gent.*, lib. 2.º, cap. LXXIX.

substantiæ spiritualis characteres et notæ. Porro ex intelligentia et libera voluntate rationalis anima in infinitum pene distat ab anima brutorum¹; siquidem horum cunctæ operationes a corpore et organis ejus pendent, dum e converso operationes intellectus et voluntatis per corporea organa non exercentur, atque corporeum ordinem prætergrediuntur et superant, uti constat non solum ex his, quæ in probatione thesis adduximus, sed ex aliis, quæ brevitate gratia omittere coacti sumus; ut ex vi reflexionis, qua intellectus gaudet, ex dominio voluntatis ad cohibendas passiones et regendas vires inferiores, non secus ac ad disponendum de suis actibus, quinimmo et de ipsa vita: quod, ut merito adnotavit Bonald, non leve indicium est essentialis distinctionis et superioritatis hominis respectu brutorum²; sicut etiam

¹ Ipsemet Virey, qui certe nimii spiritualismi insimulari nequit, hæc scribit: «La diferencia entre el instinto y la inteligencia está bien marcada. El instinto puro obra siempre sin raciocinar: es movido, impulsado por la necesidad... las pasiones y por toda especie de incitación interior é involuntaria... En los animales no existe aprendizaje alguno, ninguna perfección, ninguna variedad en la práctica, ninguna invención aumentada, modificada ó añadida». Apud Debreyne, *Pensam. de un crey. catól.*, página 128. Vid. etiam Bonald, *Recherches Phil. sur les prem. objets des connoiss. mor.*, cap. XIII. Buffon, *Hist. Nat.*, t. III, ed. 8.º Ráulica, *Filos. Crist.*, t. III, cap. X et XI. Debreyne, *Penst. cit.*, cap. VIII, IX, X et XI.

² Innumera pene sunt loca et argumenta, ex quibus D. Thomas superioritatem essentialem intellectus et voluntatis, tam respectu omnis corporis, quam respectu sensuum, demonstrat, quæque proinde in elementari opere adduci minime possunt. Sufficiat quædam citare et loca et verba. Quoad primum: *Sum. cont. Gent.*, lib. 2.º, cap. XLIX, LXV, LXVI, LXXVIII, LXXIX, LXXXII, LXXXIII, LXXXVI et LXXXVII. *De An.*, lib. 3.º, lect. 7 et 9. *QQ. Disp. De An.*, art. 14. *Sum. Theol.*, 1.^a p., q. 75, art. 1.º et seqs.

Quoad secundum docet, sæpe objectum intellectus esse *ens et ea, quæ sunt per se entis*, ac proinde tam corporalia, quam spiritualia. Docet: «intelligere est universalium et incorruptibilium,